

قانون حذف تبصره (۲) ماده (۲۸)

قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸

مقدمه

طرح دوفوریتی «اصلاح ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی آن» را عده‌ای از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به جهت بسترسازی برای حضور بیشتر دانش‌آموختگان مقاطع بالای تحصیلات تکمیلی در عرصه فعالیت‌های انتخاباتی و حضور در مجلس شورای اسلامی به مجلس تقدیم کردند. در مقدمه توجیهی این طرح، ضرورت ارائه این طرح و فوریت آن به صورت زیر تبیین شده است: براساس تبصره (۲) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی، دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی یا معادل از شرایط انتخاب شونده‌ها نمایندگان مجلس شورای اسلامی است. با توجه به خیل عظیم دانش‌آموختگان در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری و مهیا نمودن بستر و زمینه مساعد برای حضور بیشتر و پررنگ‌تر این قشر در فعالیت‌های انتخاباتی و حضور آنها در مجلس شورای اسلامی با توجه به این که مجلس شورای اسلامی در هر دوره اقدام به بالا بردن یک مقطع مدرک تحصیلی نموده است، این طرح جهت طی تشریفات قانونی با قید دو فوریت تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌گردد.

دو فوریت این طرح، در جلسه علنی مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۰ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و بررسی آن در دستور جلسه ۱۳۸۹/۱۲/۱۷ مجلس قرار گرفت که با اصلاحاتی به تصویب رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. اعضای شورای نگهبان پس از بررسی مصوبه مزبور، با اعلام مغایرت مفاد این مصوبه با بندهای (۸) و (۹) اصل ۳ قانون اساسی، نظر خود را طی نامه شماره ۸۹/۳۰/۴۱۸۲۹ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۲ به مجلس اعلام کرد. مجلس شورای اسلامی به منظور رفع ایرادهای شورا، در جلسه علنی ۱۳۹۰/۱/۲۸ اقدام به اصلاح این مصوبه کرد و مصوبه اصلاحی را به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای نگهبان پس از بحث و بررسی در خصوص مصوبه اصلاحی در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۷ خویش، با اعلام عدم مغایرت آن با موازین شرع و قانون اساسی، نظر خود را طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۱۲۳ مورخ ۱۳۹۰/۲/۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

*****

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۹/۱۲/۱۷ (مرحله اول)^۱

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۹/۱۲/۲۲

ماده واحده - تبصره (۲) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی آن^۲ حذف و متن زیر به عنوان بند (۸) به ماده مذکور الحاق می‌شود:
۸ - سابقه نمایندگی مجلس یا حداقل پنج سال سابقه مدیریت سیاسی، حرفه‌ای، قضایی، اجرایی، آموزشی و پژوهشی پس از اخذ مدرک تحصیلی موضوع بند (۴) این ماده.

دیدگاه مغایرت

الف) به موجب بند (۹) اصل سوم قانون اساسی، دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه‌های مادی و معنوی به کار برد. از آنجا که درج شرط داشتن سابقه نمایندگی یا حداقل پنج سال سابقه مدیریت به عنوان یکی از شرایط نامزدی مجلس شورای اسلامی موجب محرومیت تعداد زیادی از افراد ملت از نامزدی مجلس شورای اسلامی می‌شود، مصداق تبعیض ناروا و مغایر با بند (۹) اصل ۳ قانون اساسی است.

۱. مصوبه مذکور طی نامه شماره ۵۱۳/۸۵۴۳۶ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۸ به شورای نگهبان ارسال شده و اظهار نظر شورا راجع به آن، طی نامه شماره ۸۹/۳۰/۴۱۸۲۹ مورخ ۸۹/۱۲/۲۲ به مجلس شورای اسلامی اعلام شده است.
  ۲. «ماده ۲۸ - انتخاب شونده‌گان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:
    - ۱- اعتقاد و التزام عملی به اسلام و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران
    - ۲- تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران
    - ۳- ابراز وفاداری به قانون اساسی و اصل متری ولایت مطلقه فقیه
    - ۴- داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا معادل آن
    - ۵- نداشتن سوء شهرت در حوزه انتخابیه
    - ۶- سلامت جسمی در حد برخوردار از نعمت بینائی، شنوائی و گویائی
    - ۷- حداقل سن سی سال تمام و حداکثر هفتاد و پنج سال تمام
- تبصره ۱- داوطلبان نمایندگی اقلیت‌های دینی مصرح در قانون اساسی از التزام عملی به اسلام، مذکور در بند (۱) مستثنا بوده و باید در دین خود ثابت‌العقیده باشند.
- تبصره ۲- مدرک تحصیلی لیسانس یا معادل آن به شرط داشتن پنج سال سابقه خدمت اجرایی در سطح کارشناسی و بالاتر در بخش‌های خصوصی یا دولتی و یا پنج سال سابقه فعالیت آموزشی و یا پژوهشی با تأیید مراجع ذی‌ربط و یا سابقه یک دوره نمایندگی مجلس می‌تواند جایگزین مدرک کارشناسی ارشد باشد.
- تبصره ۳- هر دوره نمایندگی مجلس شورای اسلامی معادل یک مقطع تحصیلی فقط برای شرکت در انتخابات محسوب می‌شود.»

ب) به موجب بند (۸) اصل سوم قانون اساسی، دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خویش به کار برد. در نتیجه از آنجا که درج شرط سابقه‌ی نمایندگی یا حداقل پنج سال سابقه مدیریت به عنوان یکی از شرایط نامزدی مجلس شورای اسلامی مصداق بارز محدودسازی مشارکت عمومی در تعیین سرنوشت سیاسی بوده و موجب محدود کردن مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی‌شان می‌شود؛ لذا این ماده مغایر بند (۸) اصل سوم قانون اساسی است.

نظر شورای نگهبان

مصوبه مذکور مغایر بندهای (۸) و (۹) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

*****

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۰/۱/۲۸ (مرحله دوم)^۱

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۰/۲/۷

ماده واحده - تبصره (۲) ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی آن حذف می‌گردد.

دیدگاه مغایرت

اگرچه بند الحاقی در اصلاحیه حذف شد، اما با حذف تبصره (۲)، صرفاً دارندگان مدرک کارشناسی ارشد و نمایندگان مجلسی که دارای مدرک کارشناسی هستند می‌توانند نامزد مجلس شوند. در نتیجه از دو جهت به این موضوع ایراد وارد است؛ از یک سو بین افرادی که کارشناسی ارشد ندارند و دارندگان مدرک کارشناسی ارشد تبعیض قائل شده است و از سوی دیگر میان افرادی که سابقه نمایندگی مجلس دارند و سایر کارگزاران دولتی تفاوت قائل شده است و لذا از این جهت که موجب محرومیت طیف گسترده‌ای از افراد دارای صلاحیت از حق نامزدی می‌شود، مصداق تبعیض ناروا است. همچنین از آنجا که این ماده واحده موجب تحدید مشارکت عامه در تعیین سرنوشت سیاسی نیز می‌شود مغایر بند (۸) اصل سوم قانون اساسی نیز می‌باشد؛ زیرا حق مشارکت در تعیین سرنوشت سیاسی (بند ۸ اصل ۳) اعم از حق نامزد شدن و انتخاب کردن است. به همین جهت محدود کردن نامزد شدن، محدود کردن حق مشارکت در تعیین سرنوشت است. در

۱. مصوبه مذکور طی نامه شماره ۵۱۳/۴۵۲۶ مورخ ۱۳۹۰/۱/۳۰ به شورای نگهبان ارسال شده و اظهار نظر شورا راجع به آن، طی نامه شماره ۹۰/۳۰/۴۲۱۲۳ مورخ ۱۳۹۰/۲/۸ به مجلس شورای اسلامی اعلام شده است.

نتیجه این ماده واحده همچنان مغایر با بند (۸) و (۹) اصل سوم قانون اساسی می‌باشد.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) با توجه به اینکه بند (۸) الحاقی در ماده واحده حذف شده است؛ لذا ایراد قبلی برطرف شده است.

ب) همان‌گونه که پیش از این، شورای نگهبان شرط داشتن مدرک دیپلم و یا مدرک کارشناسی را مورد تأیید قرار داده است، به همان دلیل، باید ارتقاء سطح مدرک به کارشناسی ارشد را نیز تأیید کند. ضمن اینکه با توجه به بالا رفتن سطح معلومات و آموزش در جامعه، شرط مدرک کارشناسی ارشد چندان تبعیض محسوب نمی‌شود، بلکه موجب ارتقاء سطح علمی نمایندگان و مصوبات مجلس شورای اسلامی خواهد شد.

ج) افزایش سطح معلومات و مدرک نامزدهای مجلس، اگر چه کاهش دایره افرادی که می‌توانند نامزد انتخابات مجلس شورای اسلامی شوند را در پی دارد، لیکن لزوماً موجب کاهش سطح مشارکت عمومی در سرنوشت سیاسی نخواهد شد. بند (۸) اصل ۳ ناظر به حق انتخاب کردن است و نه انتخاب شدن. به همین دلیل، این مساله اگر چه نامزد شدن را محدود می‌کند، اما موجب کاهش مشارکت نخواهد شد.

نظر شورای نگهبان

شورای نگهبان، با توجه به اصلاحات به عمل آمده در مجلس شورای اسلامی، ماده مزبور را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه مجلس در خصوص طرح اصلاح ماده (۲۸) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸ و اصلاحات بعدی آن، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.